

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2009

Μάθημα: Ιστορία - ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο, 30 Μαΐου 2009

7:30 – 10:30

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **πέντε (5)** σελίδες και **τρία (3)** μέρη.
2. Να απαντηθούν **ΟΛΕΣ** οι ερωτήσεις και των τριών (3) μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄ (20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

α. Το 1925 η Κύπρος ανακηρύχθηκε επίσημα βρετανική αποικία.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία της Κύπρου*, σελ. 222.

β. Ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄, υπέβαλε τα δεκατρία σημεία για τροποποίηση του συντάγματος στον Τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο Ραούφ Ντενκτάς.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία της Κύπρου*, σελ. 277.

γ. Η έκθεση Γκάλο Πλάζα έγινε αποδεκτή και από τις δύο πλευρές στην Κύπρο.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία της Κύπρου*, σελ. 284

δ. Οι Δεκεμβριστές ήταν Ρώσοι αξιωματικοί που εξεγέρθηκαν κατά του τσάρου Νικόλαου Α΄.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ.15

ε. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος έληξε με την ήττα και ταπείνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ.40

στ. Ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης εισηγήθηκε «την αρχή της δεδηλωμένης».

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ.36

ζ. Πρωτεργάτης της γερμανικής ενοποίησης ήταν ο καγκελάριος Βίσμαρκ.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ.47

η. Στην πολεμική τεχνολογία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά δηλητηριώδη αέρια και άρματα μάχης.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ. 78

θ. Ηγέτης της Οκτωβριανής Επανάστασης στη Ρωσία ήταν ο Αλέξανδρος Κερένσκι.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ. 94

ι. Εισηγητής της πολιτικής “New Deal” ήταν ο Χάρυ Τρούμαν.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σελ.109

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Κάθε μια από τις ιδιότητες της στήλης Β΄ αντιστοιχεί με μια προσωπικότητα της στήλης Α΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο προσωπικότητες της στήλης Α΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄	ΣΕΛΙΔΕΣ
1. Μαχάτμα Γκάντι	δ. Ηγέτης του ινδικού αγώνα της ανεξαρτησίας και υποστηρικτής της μη βίας.	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου</i> , σελ. 151
2. Γουστάβος Στρέζεμαν		
3. Σερ Ρόναλντ Στορς	γ. Κυβερνήτης της Κύπρου κατά την εξέγερση του Οκτωβρίου 1931.	<i>Ιστορία της Κύπρου</i> , σελ. 222
4. Σερ Γκάρνερ Γούλσλεϊ		
5. Αθανάσιος Τσακάλωφ	α. Συνιδρυτής της Φιλικής Εταιρείας	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου</i> , σελ. 16
6. Μάο Τσε-Τουνγκ	β. Ιδρυτής της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου</i> , σελ. 146
7. Αριστείδης Μπριάν	ε. Γάλλος πολιτικός που συνέδεσε το όνομά του με την ιδέα της ενοποίησης της Ευρώπης.	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου</i> , σελ. 98

(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β´ (45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

- α. «**Ιερή Συμμαχία**» (χρονικό πλαίσιο, οι δυνάμεις που την συγκροτούσαν, σκοπός).
- β. «**Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης (1923)**» (συμβαλλόμενα μέρη, περιεχόμενο συνθήκης, συνέπειες για τον ελληνισμό).
- γ. «**Συγκρούσεις Τηλλυρίας**» (χρονικό πλαίσιο, γεγονότα, παρέμβαση του διεθνούς παράγοντα).

(3 x 5 = 15 μονάδες)

α. «**Ιερή Συμμαχία**»: *Ιστορία Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου*, σελ. 12

Χρονικό πλαίσιο: (26 Σεπτεμβρίου) 1815 ή μετά την ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό (18 Ιουνίου 1815). (1,5 μονάδα)

Δυνάμεις: Αυστρία, Ρωσία, Πρωσία, (1,5 μονάδες)

Σκοπός:

Να αναφερθεί ένα από τα δύο στοιχεία

(2 μονάδες)

- Αποσκοπούσε στο να ανακόψει την πρόοδο των φιλελευθέρων και εθνικών κινημάτων.
- Ύψωσαν ανάχωμα εναντίον των δυνάμεων, που προωθούσαν τις αρχές της εθνικής αυτοδιάθεσης και της λαϊκής κυριαρχίας.

β. «**Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης (1923)**»: *Ιστορία Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου*, σσ. 88 και 93.

Υπογράφηκε (24 Ιουλίου 1923) μετά την ήττα της Ελλάδας από την Τουρκία κατά τη μικρασιατική εκστρατεία.

Συμβαλλόμενα μέρη ήταν η Τουρκία και οι σύμμαχοι της Συνεννόησης/ η Ελλάδα. (1 μονάδα)

Περιεχόμενο: Με τη Συνθήκη αυτή η Τουρκία ανέκτησε την Ανατολική Θράκη και την περιοχή της Σμύρνης (ορίστηκε ο Έβρος ως σύνορο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας) (1 μονάδα). Αναγνωρίστηκε, επίσης, η κυριαρχία της Ιταλίας, στα Δωδεκάνησα (1 μονάδα).

Συνέπειες για τον ελληνισμό:

Να αναφερθούν **δύο** από τα τρία στοιχεία

(2 x 1 μον. = 2 μονάδες)

- Η Συνθήκη της Λωζάννης αντανάκλασε στο ότι η Ελλάδα το 1923 ήταν μια χώρα ηττημένη στρατιωτικά, διχασμένη πολιτικά, διεθνώς απομονωμένη και απειλούμενη από τις γειτονικές χώρες και οικονομικά κλονισμένη
- Συμφωνήθηκε υποχρεωτική ανταλλαγή των Ελλήνων ορθόδοξων χριστιανών της Τουρκίας και των μουσουλμάνων της Ελλάδας (εξαιρέθηκαν οι μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης και οι Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης και των νησιών της Ίμβρου και της Τενέδου)
- Υποχρεωμένη να περιθάψει περισσότερους από ένα εκατομμύριο πρόσφυγες.

γ. «Συγκρούσεις Τηλλυρίας»: Ιστορία της Κύπρου, σ.σ. 283-284.

Χρονικό πλαίσιο: Ξέσπασαν (στις 7 Αυγούστου) 1964 και κράτησαν τέσσερις μέρες/ μετά το ξέσπασμα των διακοινοτικών ταραχών

(1 μονάδα)

Γεγονότα:

Να αναφερθούν **δύο** από τα τρία στοιχεία

(2 x 1 μον. = 2 μονάδες)

- Αρχισαν όταν η Εθνική Φρουρά προσπάθησε να εξουδετερώσει τον Τουρκοκυπριακό θύλακα Μανσούρας-Κοκκίνων.
- Τουρκικά βομβαρδιστικά αεροπλάνα επιτέθηκαν εναντίον των θέσεων της Εθνικής Φρουράς αλλά και κατοικημένων περιοχών.
- Τελικός απολογισμός των συγκρούσεων ήταν 53 Ελληνοκύπριοι και Ελλαδίτες νεκροί και 125 τραυματίες, μεταξύ των οποίων και άμαχος πληθυσμός.

Παρέμβαση του διεθνούς παράγοντα:

Οι συγκρούσεις τερματίστηκαν με την εκχειρία της 9^{ης} Αυγούστου μετά από απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (1 μονάδα). Άμεση ήταν και η παρέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης προς την Τουρκική Κυβέρνηση για τερματισμό της πολεμικής ενέργειας κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας, ύστερα από έκκληση του Μακαρίου για διεθνή υποστήριξη (1 μονάδα).

B2. Σε ένα κείμενο 150 – 200 λέξεων να αναφερθείτε στην έκβαση της Ελληνικής Επανάστασης και να εξηγήσετε πώς η περιορισμένη εδαφική επικράτεια του πρώτου ελληνικού κράτους συνέβαλε στην ανάπτυξη της Μεγάλης Ιδέας. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά και οι παρακάτω όροι / έννοιες:

Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας, εγγυήτριες δυνάμεις, σύνορα, αλυτρωτισμός.

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή (0,5 μονάδα)

Ζητούμενα (Έκβαση Ελληνικής Επανάστασης και ανάπτυξη Μεγάλης Ιδέας λόγω της περιορισμένης εδαφικά επικράτειας).

Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας (1830): εξασφάλιζε την ανεξαρτησία και την εδαφική έκταση της νέας χώρας **(2 μονάδες)**

Η Ελλάδα σε καθεστώς εγγύησης

Να αναφερθούν **δύο** από τα τρία στοιχεία **(2 x 1 μον. = 2 μονάδες)**

{ -της εδαφικής της ακεραιότητας
- της εθνικής της ανεξαρτησίας
- του μοναρχικού πολιτεύματος/καθεστώτος

από τις **εγγυήτριες μεγάλες δυνάμεις** της Ευρώπης: Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία.

(2 μονάδες)

Περιορισμός της εδαφικής επικράτειας της Ελλάδας από τις διεθνείς πράξεις που καθόριζαν την ίδρυσή της στη νότια ελληνική χερσόνησο **(1 μονάδα)**

Περιλάμβανε * τη Στερεά Ελλάδα
* την Πελοπόννησο
* τις Κυκλάδες

{ Να αναφερθούν **δύο** από τα τρία στοιχεία **(2 x 0,5 μον. = 1 μονάδα)**

Εκτός του Ελληνικού Κράτους:

Να αναφερθούν **τέσσερα** από τα εννέα στοιχεία **(4 x 0,5 μον. = 2 μονάδες)**

{ * η Κρήτη
* τα αγγλοκρατούμενα Επτάνησα
* τα νησιά του βόρειου και ανατολικού Αιγαίου
* τα Δωδεκάνησα
* η Θεσσαλία
* η Ήπειρος
* η Μακεδονία
* η Θράκη
* η Κύπρος
* υπόλοιπες ευρωπαϊκές και ασιατικές κτήσεις του Οθωμανικού σουλτάνου

Τα περιορισμένα **σύνορα** του νέου κράτους συνέβαλαν στην ανάπτυξη της Μεγάλης Ιδέας και του **αλυτρωτισμού**, δηλαδή της εθνικής πολιτικής για την απελευθέρωση των αλύτρωτων ιστορικών ελληνικών τόπων **(3 μονάδες)**.

Σύντομος επίλογος – κατακλείδα (0,5 μονάδα)

Για απόκλιση, πέραν των 50 λέξεων, από το όριο λέξεων, αφαιρείται μισή (0,5) μονάδα.

Συνοχή κειμένου και συνεχής ροή λόγου (όχι απαρίθμηση) μισή (0,5) μονάδα.

Στην περίπτωση που επεξηγούνται οι όροι / έννοιες που δίνονται για να ενταχθούν λειτουργικά στο κείμενο, χωρίς όμως αυτοί να αναφέρονται, δίνονται οι μισές μονάδες.

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου (σελ. 31-32, 34)

(15 μονάδες)

B3. Να γράψετε ένα κείμενο 150 – 200 λέξεων, στο οποίο να παρουσιάζετε τους λόγους ίδρυσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Να αναφέρετε τα βασικά όργανα του ΟΗΕ και να εξηγήσετε πώς η διαδικασία λήψης αποφάσεων στο Συμβούλιο Ασφαλείας επηρεάζει την αποτελεσματικότητα του Οργανισμού.

(15 μονάδες)

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή (0,5 μονάδα)

Λόγοι ίδρυσης του ΟΗΕ:

Να αναφερθούν δύο από τα τρία στοιχεία (2 x 2 μον. = 4 μονάδες)

- Οι καταστροφικές συνέπειες του β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- Η αναζήτηση ειρήνης και ευημερίας.
- Η ανάγκη για μια νέα οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας, ικανή να κατοχυρώσει την τάξη και τη δικαιοσύνη στις διεθνείς υποθέσεις.

Βασικά Όργανα ΟΗΕ

- Γενικός Γραμματέας
- Γενική Συνέλευση
- Συμβούλιο Ασφαλείας

(3 μονάδες)

Διαδικασία λήψης αποφάσεων και αποτελεσματικότητα του Οργανισμού:

Στο Συμβούλιο Ασφαλείας μετέχουν, ως μόνιμα μέλη, πέντε χώρες: Η.Π.Α., ΕΣΣΔ (σήμερα η Ρωσική Ομοσπονδία), Βρετανία, Γαλλία και Κίνα.

Για να ληφθεί απόφαση από το Συμβούλιο Ασφαλείας, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των πέντε μόνιμων μελών (Δικαίωμα veto).

Η κατάχρηση του δικαιώματος veto τόσο από τους Δυτικούς όσο και από τους Σοβιετικούς είχε ως αποτέλεσμα την αδρανοποίηση του ΟΗΕ.

(3 x 2 μον. = 6 μονάδες)

Σύντομος επίλογος – κατακλείδα (0,5 μονάδα)

Για απόκλιση, πέραν των 50 λέξεων, από το όριο λέξεων, αφαιρείται μισή (0,5) μονάδα.

Συνοχή κειμένου και συνεχής ροή λόγου (όχι απαρίθμηση) μισή (0,5) μονάδα.

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου (σελ. 141)

ΜΕΡΟΣ Γ' (35 μονάδες)

ΠΡΟΣΟΧΗ: 1. Ορθή είναι κάθε απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και με άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.

2. Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1. Ορισμένα από τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου

«Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος ποθεί όπως η θρησκεία μας υψωθεί στον πρέποντα ιερό προορισμό της, όπως η Διοίκηση της χώρας καταστεί χρηστή και έντιμη, όπως η Δικαιοσύνη απονέμεται γρήγορα με αμεροληψία και ισότητα προς όλους γενικώς τους πολίτες αδιακρίτως τάξης, όπως η Εκπαίδευση του Λαού καταστεί ωφέλιμη προς τον πρακτικό βίο και τις στρατιωτικές ανάγκες της χώρας [...] και τέλος όπως ανορθωθεί η οικονομία [...], ώστε από τη μια ο σχεδόν φτωχός ελληνικός λαός ανακουφισθεί από τη βαριά φορολογία, την οποία ήδη καταβάλλει και η οποία ασπλάχνως κατασπαταλείται για τη διατήρηση πολυτελών και περιττών υπηρεσιών και υπαλλήλων, για χάρη της απαίσιας συναλλαγής και από την άλλη να καθοριστούν τα όρια, εντός των οποίων δύναται να αυξηθούν οι δαπάνες για τη στρατιωτική προετοιμασία της χώρας και τη συντήρηση του στρατού και του στόλου σε ειρηνική περίοδο».

N. Ζορμπάς, Απομνημονεύματα, Αθήνα 1925, σελ. 17 (διασκευή).

α. Να αναφέρετε πέντε (5) από τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου, όπως διατυπώνονται στο πιο πάνω παράθεμα.

(5 μονάδες)

β. Ένα αποτέλεσμα του Κινήματος στο Γουδή ήταν η πρόσκληση του Ελευθέριου Βενιζέλου στην Αθήνα από την ηγεσία του Στρατιωτικού Συνδέσμου. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις συνταγματικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις τις οποίες προώθησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ως πρωθυπουργός, κατά το 1911-1912.

(10 μονάδες)

α)

Θρησκεία

Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος τονίζει την ανάγκη η θρησκεία να σταθεί στο ύψος του ιερού προορισμού της.

Διοίκηση

Τα επίθετα «χρηστή» και «έντιμη» Διοίκηση (υποδηλώνουν την αναγκαιότητα εξάλειψης φαινομένων διαφθοράς και αναξιοκρατίας, τα οποία ήταν κυρίαρχα στο χώρο της δημόσιας διοίκησης).

Δικαιοσύνη

Απαιτείται ταχύτητα στην απονομή της, αμεροληψία στις αποφάσεις, ίση μεταχείριση των πολιτών αδιακρίτως τάξης (καταδικάζει την ιδιαίτερη μεταχείριση των ευνοουμένων των ανακτόρων και της πολιτικής ηγεσίας του τόπου).

Εκπαίδευση

Αναδιοργάνωση της, ώστε να αποκτήσει πρακτική κατεύθυνση και να καταστεί ικανή να προετοιμάσει άξιους επαγγελματίες και να εξυπηρετήσει τις στρατιωτικές ανάγκες της χώρας.

Οικονομία

Οικονομική ανόρθωση, περιορισμός φόρων που πλήρωνε ο λαός, τερματισμός της αλόγιστης σπατάλης για διατήρηση περιττών και πολυτελών ανώφελων υπηρεσιών. Αύξηση πόρων για στρατιωτική προετοιμασία.

Στρατιωτική προετοιμασία

Ανάγκη για στρατιωτική προετοιμασία της χώρας.

Να αναφερθούν πέντε από τα έξι αιτήματα (5 μονάδες)

β) Συνταγματικές και Διοικητικές Μεταρρυθμίσεις του Ελευθέριου Βενιζέλου

(Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου κόσμου σελ. 62)

Σύνταγμα 1911

Να αναφερθούν τέσσερα από τα πέντε στοιχεία (4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

- Μείωσε την πλειοψηφία από το ήμισυ των βουλευτών στο ένα τρίτο, ώστε να επισπεύσει το νομοθετικό έργο της βουλής.
- Απέκλεισε την εκλογή εν ενεργεία αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων στο αξίωμα του βουλευτή.
- Όρισε τη δυνατότητα του κράτους να απαλλοτριώνει περιουσιακά στοιχεία πολιτών, όταν το απαιτούσε το «συμφέρον» του δημοσίου, προκειμένου να διευκολυνθεί η απαλλοτρίωση των μεγάλων γαιοκτησιών.
- Καθιέρωσε συνταγματικά τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων.
- Προσκάλεσε στρατιωτικές αποστολές από τη Γαλλία και την Αγγλία για τον εκσυγχρονισμό του στρατού και του στόλου αντιστοίχως.

Γ2. Συμφωνία του Μονάχου

- I. *«Η διευθέτηση του προβλήματος της Τσεχοσλοβακίας, η οποία έχει τώρα επιτευχθεί, είναι – κατά τη γνώμη μου – μόνο το προλούδιο (προοίμιο) για μια μεγαλύτερη διευθέτηση, με την οποία η Ευρώπη ολόκληρη μπορεί να βρει την ειρήνη. Αυτό το πρωί είχα άλλη μια συνομιλία με το Γερμανό Καγκελάριο Χερ Χίτλερ και εδώ είναι το έγγραφο το οποίο φέρει το όνομά του καθώς και το δικό μου [ο Τσάμπερλαιν, λέγοντας αυτό, ανέμιξε το έγγραφο στο πλήθος, το οποίο τον επευφημούσε]...»*

Δήλωση του πρωθυπουργού Νέβιλ Τσάμπερλαιν κατά την επιστροφή του από το Μόναχο στο αεροδρόμιο Heston, στο Λονδίνο στις 30 Σεπτεμβρίου 1938.

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Neville_Chamberlain (απόδοση στην ελληνική).

- II. *«Ο διαμελισμός της Τσεχοσλοβακίας ισοδυναμεί με μια ολοκληρωτική υποταγή των δυτικών δημοκρατιών μπροστά στην απειλή των Ναζί ότι θα κηρύξουν πόλεμο. Μια τέτοια παραχώρηση δεν θα φέρει ούτε την ειρήνη ούτε την ασφάλεια στην Αγγλία και στη Γαλλία. Αντίθετα, τοποθετεί αυτά τα δύο κράτη σε μια κατάσταση πολύ πιο επικίνδυνη ... Το να πιστεύουμε ότι κερδίσαμε την ασφάλειά μας με το να παραδίδουμε ένα μικρό κράτος στα δόντια των λύκων είναι μια θανάσιμη ψευδαίσθηση».*

Δήλωση του Ουίνστον Τσόρτσιλ στον Τύπο μετά την υπογραφή της Συμφωνίας του Μονάχου (Σεπτέμβριος 1938).

Πηγή: Β. Σκουλάτος, Ν. Δημακόπουλος, Σ. Κόνδης, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τεύχος Γ', Γ' Ενιαίου Λυκείου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1999 (έκδοση ΙΑ')*, σελ. 295.

- α. Να παρουσιάσετε τις διαφορετικές εκτιμήσεις των δύο Βρετανών πολιτικών σχετικά με το αποτέλεσμα της Συμφωνίας του Μονάχου που προκύπτουν από τα πιο πάνω παραθέματα.

(4 μονάδες)

- β. Ποιος από τους δύο Βρετανούς πολιτικούς δικαιώθηκε από τα γεγονότα του 1939; Τεκμηριώστε την απάντησή σας.

(6 μονάδες)

- α. **Εκτίμηση Νέβιλ Τσάμπερλαιν:** Η Συνθήκη του Μονάχου διασφάλιζε την ειρήνη για όλη την ευρωπαϊκή ήπειρο και ήταν η απαρχή για μια μόνιμη ειρήνη σε όλη την Ευρώπη (Εξασφαλίστηκε «η ειρήνη για εκατό χρόνια»).

(2 μονάδες)

Εκτίμηση Ουίνστον Τσόρτσιλ: Αντίθετα για τον Τσόρτσιλ, η Συμφωνία του Μονάχου αποτελούσε υποχώρηση των δυτικών συμμάχων απέναντι στις απειλές των Ναζί. Η Συμφωνία δεν θα διασφάλιζε την ειρήνη και την ασφάλειά τους, αντιθέτως θα τους έθετε σε μεγαλύτερο κίνδυνο. Η επίδειξη εμπιστοσύνης προς τη Γερμανία συνιστούσε μια ψευδαίσθηση.

(2 μονάδες)

- β. Από τα γεγονότα δικαιώθηκε ο Ουίνστον Τσόρτσιλ (1 μονάδα) καθώς:

Να αναφερθούν δύο από τα τρία στοιχεία (2 x 2,5 μον. = 5 μονάδες)

- τον άλλο χρόνο, την άνοιξη του 1939 / στις 15 Μαρτίου 1939 (οποιαδήποτε διατύπωση δοθεί και προσδιορίζει το χρονικό πλαίσιο), ο Χίτλερ καταπατώντας τις υποσχέσεις του κατέλυσε πραξικοπηματικά την ανεξαρτησία ολόκληρης της Τσεχοσλοβακίας. Ο ίδιος ο Τσάμπερλαιν δήλωνε πλέον ότι κάθε παραπέρα διαπραγμάτευση με τον Χίτλερ είναι αδύνατη).

- Το Σεπτέμβριο του 1939 η Γερμανία εισέβαλε στην Πολωνία, γεγονός που οδήγησε στην έκρηξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

- Η υπογραφή της Συνθήκης μη Επίθεσης Γερμανίας – Σοβιετικής Ένωσης (Σύμφωνο Μολότοφ – Ρίμπεντροπ) στις 24 Αυγούστου 1939 ενίσχυσε την επιλογή του Χίτλερ υπέρ του πολέμου.

Γ3. Απόσπασμα από ομιλία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ προς το Εθναρχικό Συμβούλιο στις 17.5.1951.

«Ο αγώνας μας πρέπει να οργανωθεί, να συντονιστεί, να συνεχιστεί αδιάκοπος και αδιάλλακτος. Ούτε για μια στιγμή δεν πρέπει να μας απογοητεύσουν οποιεσδήποτε αντίξοες περιστάσεις. Η ξένη Κυβέρνηση με πολλούς τρόπους επιδιώκει την απογοήτευση του Κυπριακού λαού... Δεν παραγνωρίζουμε τις δυσκολίες και τα εμπόδια, τα οποία παρεμβάλλονται στο δρόμο προς την εθνική αποκατάστασή μας. Δύσκολος ο αγώνας και απαιτεί οργάνωση, επιμονή, πίστη. Σε κανένα από αυτά δεν θα υστερήσουμε και τίποτα δεν θα παραλείψουμε και θα κάνουμε τα πάντα για την επίτευξη της νίκης».

Απαντα Αρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ΄, τόμος Α΄, Λευκωσία 1991, σελ. 75 (διασκευή).

Με βάση το παραπάνω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Ποιες είναι οι δυσκολίες και τα εμπόδια που υπαινίσσεται ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ ότι παρεμβάλλει η βρετανική κυβέρνηση στον κυπριακό αγώνα; **(5 μονάδες)**
- β. Σε ποια διπλωματική ενέργεια προέβη η κυπριακή πολιτική ηγεσία στο διεθνή χώρο το 1954, προκειμένου να προωθήσει το κυπριακό ζήτημα; **(5 μονάδες)**

(α) Η βρετανική Κυβέρνηση:

Να αναφερθούν **πέντε** από τα επτά στοιχεία **(5 x 1 μον. = 5 μονάδες)**

- (1) αρνήθηκε με πείσμα να ανοίξει το δρόμο για μια φυσιολογική εξέλιξη του κυπριακού και αγνόησε περιφρονητικά τη μέχρι το 1953 αυτοσυγκράτηση των Ελληνικών Κυβερνήσεων.
- (2) Παλμεροκρατία (διώξεις, φυλακίσεις, εξορίες) και προσπάθειες αφελληνισμού.
- (3) Αθέτηση υποσχέσεων για ένωση μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- (4) Αρνητική διάθεση στην πρεσβεία στο Λονδίνο, 1947.
- (5) Διασκεπτική.
- (6) Σύνταγμα Γουϊνστερ.
- (7) Απόρριψη αποτελέσματος δημοψηφίσματος.

(Ιστορία της Κύπρου, σελ. 229)

(β) (1) Η Κυπριακή Πολιτική ηγεσία ζητά από την Ελληνική Κυβέρνηση να καταθέσει προσφυγή στον ΟΗΕ **(2,5 μονάδες)**.

(2) Ο Έλληνας Πρωθυπουργός Στρ. Παπάγος **(1 μονάδα)** καταθέτει την προσφυγή **(1,5 μονάδες)** (παρά τις πιέσεις των ΗΠΑ να αναμένει ευθετότερο χρόνο).

(Ιστορία της Κύπρου, σελ. 232)